

WEGGEHAALD

Verhalen van tegenspoed en veerkracht in de
strijd tegen deportatie en haar nasleep

Inhoudsopgave

Over ons	4
Inleiding	4
Roland	6
Esther	8
Daniel	11
Michael	12
Ismael	15
Sekou	17
Issa	18
Ibrahim	21
Siaka	22
Faruq	24
Ousmane	27
Oumar	28
Aanbevelingen	30
Bronnen	31

**Er werden geen echte namen gebruikt*

Over ons

Het Platform voor Internationale Samenwerking inzake Migranten zonder Verblijfsvergunning (PICUM) werd opgericht als een initiatief van grassroots-organisaties. Vandaag vertegenwoordigt PICUM een netwerk van 167 organisaties, die zich inzetten voor ongedocumenteerde migranten in 35 landen.

Met bijna twee decennia aan bewijsmateriaal, ervaring en deskundigheid op het gebied van ongedocumenteerde migranten, promoot PICUM de erkenning van hun mensenrechten door een essentiële schakel te vormen tussen de lokale realiteit en de debatten op beleidsniveau.

PICUM is gevestigd in Brussel en biedt regelmatig adviezen en expertise aan beleidsmakers en instellingen van de Verenigde Naties, de Raad van Europa, de Europese Unie en op nationaal en lokaal niveau.

Inleiding

Dit boekje is het resultaat van een samenwerking tussen onderzoekster Jill Alpes, die urenlang kwalitatieve interviews afnam in Nigeria en Mali om de verhalen van dit boek te verzamelen, verschillende creatieve en artistieke vrijwilligers, die voor de illustraties bij de verhalen zorgden, en PICUM.

Het doel van dit project is om onder de aandacht te brengen welke impact het terugkeerbeleid van de EU heeft op de levens en dromen van mensen, door een inkijk te geven in het leven en de verhalen van migranten die werden gedeporteerd van Europa naar Nigeria en Mali.

Het is niet altijd makkelijk voor mensen die werden gedeporteerd om hun verhaal te delen. Niet alleen kan hun ervaring met deportatie lijden tot stigmatisering en uitsluiting, het proces kan ook vergeten trauma's en ervaringen van geweld en onrechtvaardigheid oprakelen. Daarom willen we onze dank betuigen aan alle mensen die hun verhaal met ons wilden delen. Ook Jill Alpes willen we bedanken, want zonder haar onderzoekswerk hadden we hun verhalen niet naar buiten kunnen brengen en zouden deze onverteld blijven. De verhalen zijn het resultaat van dertien open, semigestructureerde kwalitatieve interviews met mensen die werden gedeporteerd uit Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Estland, en nu wonen in steden in Nigeria (Lagos en Benin City) en Mali (Bamako). De deelnemers aan dit onderzoek werden geïntroduceerd en gecontacteerd via verschillende kanalen, zoals ngo's, advocaten, academici, lokale onderzoekers, activisten en journalisten.

Hoewel het niet de opzet van dit onderzoek was om voornamelijk mannelijke gedeporteerden te interviewen, zijn de verhalen bijna uitsluitend van mannen. De beperkte genderspecifieke gegevens over terugkeer uit de EU geven aan dat er meer mannen dan vrouwen worden gedeporteerd (volgens Eurostat-gegevens¹ waren 67% van de mensen die in 2019 werden gedeporteerd of terugkeerden, uit zes EU-lidstaten, mannen). Daarnaast heeft het verschil ook te maken met de terughoudendheid van velen om het verhaal van hun terugkeer te delen – vanwege de vrees voor stigmatisering. Het onevenwicht tussen mannen en vrouwen moet worden opgemerkt. Meer nog, het is een oproep om ervoor te zorgen dat de verschillende ervaringen die gedeporteerden op basis van hun geslacht meemaken, niet over het hoofd worden gezien in het terugkeerproces.

Het doel van dit boekje is niet om volledig te zijn in het delen van ervaringen van mensen die uit Europa werden gedeporteerd. Het doel is wél om een inkijk te geven in het leven en de ervaringen van een aantal van deze mensen, en om tot een meer genuanceerd begrip te komen van de impact van het EU-terugkeerbeleid. Het laatste deel van dit boekje bevat enkele belangrijke aanbevelingen met betrekking tot het terugkeerbeleid van de EU, en extra bronnen voor wie meer over dit onderwerp te weten wil komen.

Mensen die worden gedeporteerd, worden te gemakkelijk vergeten en te weinig gehoord. Een deportatie uit Europa mag niet inhouden dat iemands ervaringen in de vergetelheid raken. Door deze verhalen te delen, hopen we dat dit boekje kan bijdragen aan een beter begrip van waar een deportatiebeleid in de praktijk eigenlijk op neerkomt.

¹ Deze gegevens omvatten gevallen van gedwongen terugkeer en begeleide vrijwillige terugkeer. De gegevens zijn alleen beschikbaar voor de volgende landen: België, Finland, Ierland, Luxemburg, Slowakije en het Verenigd Koninkrijk. Bronnen: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_eirtn1&lang=en

Roland

Ik ben geboren in Lagos, maar mijn vader nam me mee naar het Verenigd Koninkrijk toen ik zeven was, nadat hij trouwde met een Britse vrouw. Ik ging naar school. Toen hij verhuisde naar een andere stad, werd ik toegewezen aan een pleeggezin. Op de middelbare school, toen ik 15 was, moesten alle studenten reizen om in een autobedrijf in het buitenland te gaan werken. Toen ontdekte ik dat ik geen paspoort had en irregulier in het land verbleef.

Ik werd in een detentiecentrum voor volwassenen geplaatst, meer dan 9 maanden. Ik had geen strafblad en was bang. Ik heb bijna zelfmoord gepleegd. Mijn spullen die nog bij mijn pleeggezin thuis lagen, ben ik nooit mogen gaan ophalen. Toen ze me naar de ambassade brachten, weigerde het personeel de reisdocumenten van mijn deportatie te geven, omdat ik minderjarig was. Ik weet niet met wat voor document ik werd gedeporteerd. Zelfs toen ik het vroeg, wilden ze de documenten niet aan mij tonen. In het detentiecentrum had ik een advocaat, maar ik heb zijn contactgegevens niet meer, want ik had geen toegang tot een telefoon toen ze mij deporteerden.

Ik had maar één hoorzitting. Eén kans.

Tijdens mijn deportatie werd ik geboeid, om te voorkomen dat ik zelfmoord zou plegen. Ik was woedend toen ik zag dat ze me wegbrachten via het vrachtgedeelte van de luchthaven in Lagos. Andere gedeporteerden op de vlucht protesteerden, omdat ik minderjarig was. Ik denk dat de Nigeriaanse politie werd omgekocht om mij uit te zetten. Toen ik in Nigeria aankwam, had ik geen ervaring in het land. Ik wist zelfs niet wie ik kon opbellen. Iedereen die ik kende, was van Birmingham. Eén van de gedeporteerden nam me onder zijn hoede. Ik heb een week bij zijn gezin gelogeed. Ik begon te leren hoe ik loodgieter kon worden en sliep op de verschillende plaatsen waar ik aan het werk was. Ik speelde vaak voetbal, maar dat brengt geen geld op. Ik had elke dag dezelfde kleren aan. Ik at niet. Ik moest mijn telefoon verkopen, omdat ik al twee dagen geen eten had gezien.

Misschien weten sommige mensen op mijn werk wel dat ik werd gedeporteerd, door mijn accent, maar ik hou het voor mezelf. Ik schaam mij.

Esther

In Nigeria werd ik mishandeld door mijn stiefmoeder. In 2007, toen ik 23 was, nam ik een vlucht naar Frankrijk. Daar heb ik zes maanden gewerkt, tot ik naar Nederland ging. De eerste drie jaar in Europa had ik een verlengbare verblijfsvergunning. Ik kreeg drie kinderen met een Ivoriaanse man die een verblijfsvergunning had in Frankrijk en daar dus ook woonde. Hij wilde ons meenemen, maar kreeg daar geen toestemming voor. Daarna werd de situatie heel moeilijk. Ik stuurde geen geld naar Nigeria, want ik had geen werk.

Ze kwamen ons halen op een maandag, negen jaar nadat ik in Europa was aangekomen. We konden niet eens onze spullen pakken.

Mijn dochters (8, 7 en 5 jaar) en ik werden twee weken opgesloten in het detentiecentrum in Zeist.

Ik was ziek. We werden gedeporteerd in april 2016 met een chartervlucht. De documenten (laissez passer) die voor onze deportatie werden gebruikt, kregen we niet eens te zien.

Toen we in Nigeria aankwamen, kon ik mijn familie niet bellen. Ik had hun telefoonnummer niet meer. We stonden op straat. Drie uur nadat we waren geland, kwam er een dominee naar ons toe. Hij nam ons mee naar Obu State, waar we nu wonen. De man bracht ons naar een huis. Ik was bang, maar we hadden geen keuze. We moesten wel gaan.

Ik kan er aan wennen, maar voor mijn kinderen is het nog altijd moeilijk. Ze willen terug naar Nederland, waar ze zijn geboren. Ze missen hun vader, hun leraren, hun vrienden. En ik ook. Als het ooit mogelijk is, gaan we terug.

Daniel

Ik ben gestrand.

Ik kom uit Sierra Leone, maar door de oorlog heb ik er geen familie meer. Ik ging niet vaak naar school, en ik weet niet meer hoe oud ik was toen ik uit Sierra Leone ben vertrokken. Ik weet alleen dat iemand me heeft meegenomen naar Mozambique. En daar heeft een dominee me in contact gebracht met een zakenman, die in 2006 een vliegticket naar het Verenigd Koninkrijk voor me kocht. Ik vroeg er meteen asiel aan, maar mijn aanvraag werd geweigerd. In 2008 werd ik veroordeeld en in detentie geplaatst, omdat ik niet naar de ambassade van Sierra Leone, de 'High Commission', was gegaan voor een noodreisdocument (NRD).

Als je in detentie zit, kun je niet naar buiten, je verspilt je tijd en hebt geen vrijheid. Het was verschrikkelijk.

Ze brachten me naar de ambassadeur van Sierra Leone. Ze ontkenden dat ik uit Sierra Leone kwam. Ze haalden er een taalspecialist bij en zeiden dat ik uit Nigeria kwam. Ik heb de ambassadeur van Nigeria nooit ontmoet. Ik heb hem alleen aan de telefoon gesproken. De man vertelde me dat ik 5000 pond kon verdienen door te zeggen dat ik van Nigeria was. De Britse autoriteiten hebben me nooit het NRD laten zien, ik heb nooit documenten van dit hele proces gehad en ik had geen advocaat om het te controleren.

Ik werd gedeporteerd in 2009 met een chartervlucht. Toen we in Nigeria aankwamen, kwam de immigratiedienst het vliegtuig binnen. Iedereen werd om een adres gevraagd om het vliegtuig te kunnen verlaten. Ik had geen adres of contacten in Nigeria. Ze namen me mee naar het politiebureau, waar ik gedwongen werd iets op te schrijven. Als ik geen adres opschreef, zouden ze me in de gevangenis zetten. Ik gaf hen 5000 naira en werd afgezet bij een busstation. Omdat ik niemand kende ging ik naar een hotel, dat ik betaalde met het weinige geld van mijn werk in het detentiecentrum.

Na mijn deportatie probeerde ik te verhuizen naar verschillende landen: Liberia, Sierra Leone, Guinee. Maar dat was heel moeilijk zonder geldig paspoort of andere identiteitspapieren, dus ging ik terug naar Nigeria. Ik verblijf bij een oude vrouw, maar ze is ziek en het huis valt uit elkaar. Er is geen geld en er is niet altijd elke dag eten. Een Britse vriend stuurt af en toe geld, maar het is moeilijk om dit te ontvangen doordat ik geen paspoort heb.

Michael

Toen ik twee was, kwam ik aan in het Verenigd Koninkrijk met mijn mam, via een gemeenschappelijk visum met haar man. Ik kreeg een verblijfsvergunning om voor onbepaalde tijd in het land te blijven, wat is als een soort tweederangs burgerschap. Ik wilde werken in de bedrijfs- en sportwereld, en was bezig met het behalen van een 'Higher National Diploma' in bedrijfsmanagement.

Op een dag was ik thuis met wat vrienden, en een van hen had een paar meisjes bij. Een van die meisjes was weggelopen van huis en de politie was naar haar op zoek. Toen ze binnenvielen, haastte mijn vriend zich snel naar buiten met de meisjes. Ik zei tegen de politie dat ik het minderjarige meisje niet kende, dat ik niets met haar te maken had. Toen ze haar vonden, dachten ze dat ik loog. Ze beschuldigden me van "het vasthouden van een minderjarige tegen haar wil". Er kwam een strafproces en ik werd veroordeeld. Mijn advocaat raadde me aan om in beroep te gaan. Het uitzettingsbevel kwam terwijl het beroep nog liep. Vóór het eerste vonnis van het strafproces werd ik zes maanden in voorlopige hechtenis genomen. Daarna werd ik nog eens veroordeeld voor achttien maanden. Op een dag, toen ik in de gevangenis zat, brachten ze me naar een detentiecentrum om personeel van de Nigeriaanse ambassade te ontmoeten. Ik vertelde hen dat ik altijd in het Verenigd Koninkrijk had gewoond en dat mijn zaak nog in behandeling was. Ze haalden een kopie van mijn Nigeriaans paspoort boven en zetten me onder druk om het te ondertekenen.

*Ik wist letterlijk niet of ik gedeporteerd zou worden,
tot de nacht dat ze kwamen.*

Het was nacht toen ze me kwamen halen, maar ze zeiden niets. Toen ik op het vliegtuig zat, gaven ze me een telefoon en belde ik mijn mam. Ik was aan het wachten op het resultaat van mijn beroep. Ze hadden mij niet op het vliegtuig mogen zetten. Het was een chartervlucht. En een nachtmerrie.

Gedeporteerd worden is erger dan in de gevangenis zitten. In de gevangenis moest ik gewoon mijn tijd uitzitten en dan kon ik weer naar buiten. Hier zit ik misschien voor altijd vast. Ik weet het niet.

Toen ik in Lagos was aangekomen, heb ik eerst op straat geslapen, tot ik een dominee tegenkwam die me hielp om weer in contact te komen met mijn advocaat uit het Verenigd Koninkrijk. Ik ging naar een internetcafé om mijn mam op te zoeken op Facebook. Ze zei me dat ze geen vrienden meer had in Nigeria. Ze was bang en vond dat ik naar een kerk moest gaan. Ik ging een paar weken van kerk naar kerk. Ik heb haar nu verteld dat ik bij een vriend verblijf, zodat ze zich geen zorgen maakt.

Het is lang geleden dat ik voor het laatst Engels heb gesproken. Na mijn deportatie leerde ik pidgin – op de moeilijke manier. Mijn gedachten zijn in het Verenigd Koninkrijk. Ik wil hier niet blijven.

Illustratie van Cathrin www.cathrin41.com

Ik was 13 toen ik Niger verliet. Met de hulp van mijn oom ging ik naar Libië. Daar heb ik eerst kantoren gepoetst en daarna als mecaniciens gewerkt in een bedrijf in Misrata (Libië). Ik stuurde geld naar mijn moeder, tussen de 50 en 100 euro.

In 2011, tien jaar na mijn vertrek uit Niger, werd Misrata belegerd. Ik kon drie maanden lang niet weg uit het bedrijf. Toen het leger in de stad arriveerde, werden we overgebracht naar Tripoli. Drie dagen later brachten ze ons naar een groot schip. Elk schip had 350 mensen aan boord. Drie van de vijf schepen zijn gezonken. Bij ons ging de motor stuk, maar een helikopter is ons komen redden.

Nadat we in Lampedusa van boord waren gegaan, heb ik anderhalf jaar in Turijn gewoond. Omdat ik er geen werk kon vinden, ben ik naar Duitsland vertrokken. Ik vroeg er asiel aan en woonde er in een tent in Oranienplatz, in Berlijn. Toen de Duitse politie het kamp kwam evacueren, zeiden ze dat ze mij een Duldung zouden geven – een document waarop stond dat ik niet uitgezet zou worden, ook al had ik geen verblijfsvergunning – en brachten ze mij naar een hotel. Maar het hotel zette me buiten, dus ging ik in een kerk slapen. Toen ik probeerde om de Duldung te verlengen, heeft de politie me gearresteerd.

Mijn vrienden uit Berlijn brachten mijn spullen naar het detentiecentrum in Frankfurt, maar het personeel wilde deze niet aan mij geven en zei dat “geschenken” niet waren toegestaan.

*Ik was 29 toen ik terug naar Niger werd gedeporteerd.
Ik wist niet eens hoe de lokale valuta werkte.*

Hier in Niamey ben ik alleen en kan ik niet werken. Mijn vrienden uit Duitsland blijven me geld sturen, zodat ik mijn huur in Niamey kan betalen. Volgende maand ga ik naar Ghana om Duits te leren, want hier hebben ze geen Goethe-Institut. Mijn vriendin en ik willen nog steeds trouwen, zodat ik een verblijfsvergunning kan krijgen in Duitsland.

In mijn dorp was er geen school. De eerste keer dat ik naar school ging, was in Italië.

Ik ging naar Ivoorkust in 2001 en ben er twee jaar gebleven. Toen ik 20 was, ben ik naar Europa vertrokken.

Ik had een baan in een restaurant in Frankrijk. Daar heb ik 14 jaar gewoond. Door te sparen, kon ik wat geld naar mijn familie en vrienden in Mali sturen. Met dat geld kon mijn moeder haar behandeling tegen borstkanker betalen. Op een dag heeft de politie mij gevonden, in het restaurant waar ik al jaren werkte.

Ik heb twee dagen in politiehechtenis gezeten en 37 dagen in detentie.

De politie kreeg een laissez-passer, maar ik mocht dit niet zien. Ik wilde weten wat dit papier was en wat erop stond. Toen ik vroeg om het te zien, beledigde de politieman mij en zei hij dat het vertrouwelijk was.

Pas later kreeg ik toegang tot het document, met de hulp van de Association Malienne des Expulsés (AME).

Ik werd gedeporteerd naar Mali in 2017. Vandaag ben ik getrouwd en heb ik een kind. Ik heb het moeilijk.

Ik ben teruggekomen met maar 300 euro spaargeld. Ik had 3000 euro op mijn Franse bankrekening, maar dat geld heb ik gebruikt voor de juridische kosten – om te proberen, zonder succes, mijn situatie te regulariseren.

Ik verdien op dit moment geen geld.

Issa

Ik kom uit een dorp in het noorden van Mali. In 2012, toen ik 17 was, zijn we gevlucht voor rebellen die naar het dorp waren gekomen. Veel mensen werden vermoord. Mijn familie werd uiteengedreven. Mijn vader ging in Kaye werken en ik ging met de bus naar Mauritanië, waar ik me verstopte in een vrachtwagen om naar Spanje te gaan. Datzelfde jaar nog ben ik naar Duitsland vertrokken.

Ik ben vier jaar in Duitsland gebleven. Op een dag kwam de politie langs op de plaats waar ik sliep. De terugkeer naar Afrika kwam voor mij onverwacht. Ik heb mij niet verzet, maar stond erop te weten waarom ik werd gedeporteerd. Ik heb nooit een brief ontvangen waarin stond dat de politie me zou komen halen.

*Sinds mijn terugkeer in 2016 ben ik alleen in Bamako.
Ik heb geen contact met mijn familie.
Ik weet niet eens zeker of ze nog leven.*

Na mijn deportatievlucht naar Bamako ontmoette ik een paar vissers in de stad. Zij hadden tenten, en daar heb ik onderdak gevonden. Ik heb een tijd zand uit de rivier gehaald, om te verkopen.

Vandaag ben ik bijna dakloos. Mijn tent is ver van het centrum. De enige reden waarom ik kan eten, is omdat de vissers mij uit solidariteit laten mee-eten. Ik ga proberen om met hen te gaan vissen, maar ik heb een lening nodig.

Ik heb de overheid meerdere keren benaderd, maar heb geen financiering kunnen krijgen voor mijn project. Als dit niet lukt, kom ik in de schulden. Ik denk dat ik weer ga vertrekken en ga proberen om naar Marokko te gaan.

Ibrahim

Ik heb gestudeerd tot mijn vijftiende. Ik had geen geld om mijn studies verder te zetten. Om wat geld te sparen, begon ik motorfietsen te wassen. Ik trouwde en kreeg twee dochters, die naar school gingen.

In 2013 trok ik naar Moskou voor werk. Ik woonde er en bezorgde er kranten. Na zeven maanden ben ik naar Estland gegaan. Daar werd ik meteen aangehouden en opgesloten.

Het eten in het detentiecentrum was niet genoeg. Ik moest een deel van mijn spaargeld gebruiken om goed te kunnen eten. Ze gaven ons aardappelen, en er was ook pasta. 's Morgens kregen we havermoutpap. Het eten was heel eenvoudig en pover. Toen ik werd gearresteerd, had ik zo'n 1000 dollar. Drie maanden later was alles al op. Alles wat ze verkochten, was duur. Iets wat normaal 1 euro zou kosten, kostte er 4 euro. En als je ziek was, moest je de medicijnen zelf betalen.

Ik werd 37 maanden – drie jaar lang – vastgehouden in Estland. Het Malinese consulaat erkende de Malinese burgers die in detentie zaten, waaronder ik, zonder zelfs maar naar het detentiecentrum te komen.

Ik heb veel tijd verloren in detentie.

Ik wil niet terugdenken aan die drie jaar.

Eind 2017 werd ik naar Mali gedeporteerd. Ik keerde terug met een laissez-passer, maar heb dit voor of tijdens de vlucht niet kunnen nakijken. Toen we aankwamen, gaven de begeleiders de laissez-passer meteen aan de Malinese politie. Ik was erg boos dat ze het niet aan mij gaven toen we waren geland.

Gedurende mijn hele detentieperiode kon ik niets naar huis sturen. Het gevolg was dat mijn dochters moesten stoppen met school. Ze waren zeven en tien jaar oud. De relatie met mijn familie is slechter geworden na mijn deportatie. Ik heb geen steun. Mijn vrouw woont bij haar vader omdat ik geen geld heb, zelfs niet voor eten. Daarom wonen we apart.

Siaka

Ik was handelaar in Mali en Nigeria. In 1998 verloor ik het kapitaal van mijn zaak door een brand en een hittegolf. Ik had schulden. De enige oplossing die ik kon bedenken, was om te proberen te vertrekken. Eerst wilde ik naar de Verenigde Staten gaan, maar uiteindelijk heb ik 3.500.000 CFA (ongeveer 5300 euro) betaald voor een Schengenvisum, voor Europa. Ik was 28 en had drie kinderen (één, vijf en zeven jaar).

*Ik heb 17 jaar in Europa gewoond,
in Frankrijk, Luxemburg, Duitsland en Spanje.
Met het geld dat ik verdiende op de boerderijen, kon ik
de huur betalen voor het huis in Mali. Op een dag, in
Frankrijk, werd ik tegengehouden door de politie.
Ze controleerden mijn papieren.*

Ik werd twee dagen in een detentiecentrum vastgehouden en dan gedeporteerd. Ik ging terug naar het huis waar mijn vrouw woonde. Ik was 46.

Ik verdien op dit moment niets. Mijn kinderen zijn nu 18, 22 en 24 jaar. Ze volgen een beroepsopleiding in loodgieterij en elektriciteit. Ik weet niet hoeveel een loodgieter of een elektricien in Mali kan verdienen. Ze zouden graag naar Europa gaan, maar hebben de middelen niet.

Ik voel mij nu een beetje Europees. Er zijn wat spanningen tussen mij en mijn vrouw, omdat ik sommige dingen op de Europese manier wil. Re-integreren na 17 jaar is moeilijk. Mijn leven is nu heel onzeker. Ik heb schulden die ik moet betalen en voel me sociaal afgewezen. De Association Malienne des Expulsés (AME) heeft me zes maanden met de huur kunnen helpen. Anders had ik geen hulp, geen bijstand. Van niemand. Niets.

Ik zou graag in de landbouw werken, maar ik heb de middelen niet. Als je niets hebt, ben je niets.

Faruq

Ik ben de vierde in een gezin van zes kinderen. Ik ging vroeg van school en werkte als kleermaker. Ik had een winkel, maar toch wilde ik nog reizen. Zelfs toen had ik al geen goede band met mijn ouders. Toen ik 26 was, betaalde ik 1.000.000 Naira aan een man die beloofde dat hij me naar Europa kon brengen. Op het paspoort dat hij me gaf, stond een andere naam. Mijn advocaat heeft later geprobeerd dit te veranderen, maar dat was niet mogelijk.

Ik wist niet eens naar welk land ik vloog. Ik was in handen van een man die me vroeg om drugs te verkopen. Ik liep weg, maar hij bedreigde me met een mes en zei dat ik zou worden gedeporteerd, terug naar Nigeria. Ik vond bij verschillende organisaties steun en kwam uiteindelijk terecht in Nederland. Een advocaat wist een verblijfsvergunning voor een jaar voor mij te regelen. Na dat ene jaar had ik geen papieren meer. Een paar jaar later werd ik gearresteerd. Ik werd zes maanden vastgehouden, en dan gedeporteerd. De dag dat ze me terug naar Nigeria brachten, werd ik in elkaar geslagen door de Nederlandse politie.

Toen ik in Nigeria aankwam, stond ik op straat.

Ik had een handdoek op mijn hoofd, omdat de politie me voor mijn deportatievlucht in elkaar had geslagen. Ik sliep in kerken. Ik ontmoette een man die aanbood om me in huis te nemen. Ik werk nu in een bar, maar ze weten niet dat ik in het buitenland ben geweest. Als ze weten dat ik gedeporteerd werd, zal ik hier niet aan werk geraken. Ze zullen me niet vertrouwen. Ze zullen denken dat ik ga proberen om geld te stelen, om terug naar Europa te gaan. In Nigeria denken de mensen dat je gedeporteerd wordt omdat je een crimineel bent. Als ze weten dat ik gedeporteerd werd, zal ik hier niet aan werk geraken.

Mijn leven is nog erger dan vroeger. Ik ben alles kwijt, zelfs mijn naaimachines. We krijgen geen steun van de overheid, en de lonen zijn te laag om van te overleven.

Ousmane

Ik verliet Mali om te gaan werken op een bouwplaats in Algerije, omdat ze daar meer betalen. Ik ben zes maanden in Algerije gebleven en kon er wat geld sparen, maar het racisme viel me zwaar. In het begin had ik geen ander migratieproject. Het gebeurde allemaal toen ik 25 was, door een vriend. Ik had een zus in Frankrijk en dacht dat het leven daar beter zou zijn. Ik heb vijf maanden in Marokko gewoond, om van daaruit over te steken. Uiteindelijk heeft een neef me wat geld gestuurd, zodat ik met een veiligere en betere boot kon gaan. Pas na drie pogingen met de boot is het mij eindelijk gelukt om over te steken.

Toen we aankwamen op de Spaanse eilanden, werden we naar een detentiecentrum gebracht. Na drie dagen werd ik overgebracht naar het Spaanse vasteland. En drie weken later ging ik naar Frankrijk om mijn zus te zoeken. Ik wilde elektricien worden. Terwijl ik wachtte op de opleiding, werkte ik in een restaurant. Op een dag hield de politie me tegen aan een busstation in Parijs en namen ze me mee naar het politiebureau. Wat later, in de ambassade, werd ik tijdens mijn verhoor geboeid. Het was geen probleem om het paspoort te regelen, want ze hadden toegang tot mijn geboorteakte. Ik heb 25 dagen in detentie gezeten, en dan werd ik gedeporteerd.

Ik werd gedeporteerd in maart 2018 met een vlucht van Air France. Tijdens de deportatie was ik geboeid. Ik had een koffer met kleren en documenten – waaronder mijn geboorteakte –, maar daar kon ik tijdens mijn deportatie niet bij. Toen we geland waren, werd ik uit het vliegtuig begeleid door enkele agenten van de grenspolitie, die even later weer vertrokken. Ik verbleef een week bij mijn broer en ging daarna terug naar het huis van mijn ouders. Mijn moeder was heel boos dat ze mij hadden teruggestuurd. Het is moeilijk om te zien hoe je zoon een goede start begint te maken en dan terugkeert. Ik ben vaak slechtgezind. Ik kon niet aanvaarden wat er was gebeurd. Ik was alleen en boos.

Zodra ik de middelen heb, probeer ik om terug te gaan.

Ik ben alleen maar hier om mijn papieren te regelen en zal terug naar Frankrijk gaan. Mijn zus is bereid om mij opnieuw te laten overkomen.

Oumar

Nadat ik was afgestudeerd aan de middelbare school, wilde ik verder gaan studeren aan de universiteit in Frankrijk. Ik wist dat ik in Mali geen toekomst had, door de corruptie en de vriendjespolitiek. Ik regelde een Schengenvizum voor drie maanden om mijn oom in Frankrijk te gaan bezoeken. In 2001 vloog ik er naartoe, wetende dat ik langer zou blijven. Ik deed veel verschillende jobs in Frankrijk. Ik werkte er als veiligheidsagent, schoonmaker, afhandelaar en afvalsorteerder. Ik gaf ook lessen Frans bij de Secours Catholique, aan pas aangekomen migranten. In 2007, toen Sarkozy werd verkozen, veranderde het algemene klimaat. Bedrijfsmanagers durfden geen mensen zonder papieren aan te nemen, en ik kon geen werk vinden. Tot dan toe stuurde ik regelmatig minstens 300 euro naar mijn ouders en mijn zus. En ik kon geld sparen. Maar sinds 2007 kon ik niet meer dan vier keer per jaar werken en deed ik al mijn spaargeld op.

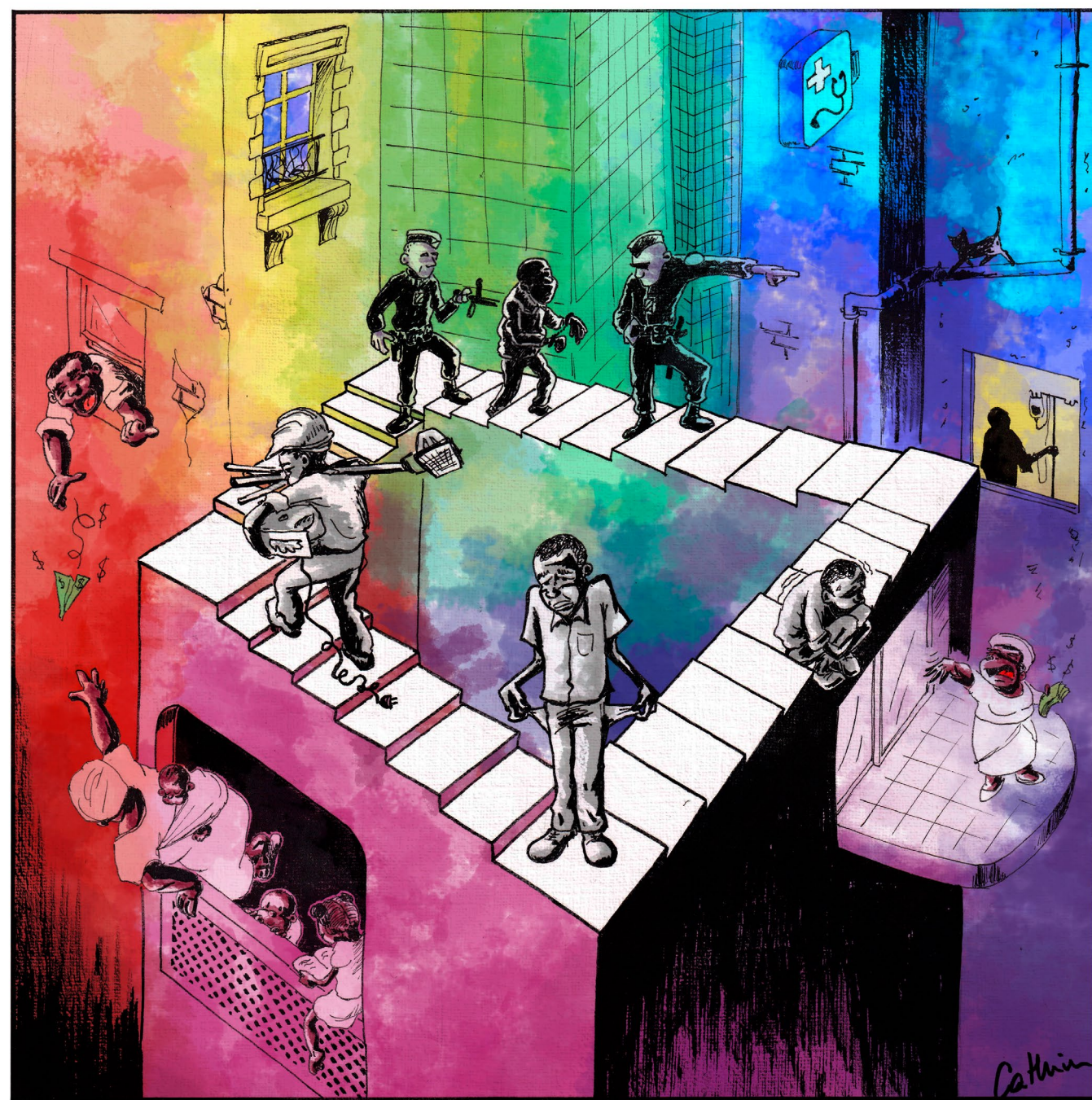
In 2018 werd ik gezocht door de politie. Ik werd onmiddellijk gearresteerd, want ik had alleen mijn paspoort en geen verblijfsvergunning. Ik heb 48 uur in politiehechtenis gezeten en 35 dagen in een detentiecentrum. Op een vroege ochtend in mei kwamen ze me halen en brachten ze me naar de luchthaven.

*Mijn handen waren geboeid tot het vliegtuig opsteeg.
Mijn benen waren de hele vlucht vastgebonden.*

Op het vliegtuig vroeg een Malinese vrouw aan de passagiers of ze mij konden helpen, en verzamelde zo 343 euro. Ze zei ook dat ze een verblijfplaats voor me had in Bamako. Ik vertrouwde haar meteen, want ik had geen naaste familie meer in Mali, en vroeg haar het geld voorlopig bij te houden. Aangekomen bij haar thuis, bleken er geen lege kamers te zijn, dus sliep ik op haar terras. Toen ik haar vroeg om mijn geld, om een matras en wat kleren te kopen, gaf ze me 153 euro. Twintig dagen later vroeg ik haar om de rest van mijn geld. Maar dat gaf ze niet, want ze vond dat dit voor de huur was – ook al sliep ik buiten en soms in de regen. Al mijn spullen werden gestolen. Ik woon nu bij een vriend, maar lang kan ik hier niet meer blijven want het huis zal aan anderen verhuurd worden. We vrezen allebei dakloos te worden.

Ik doe op dit moment niets. Ik heb ook een operatie nodig voor mijn gezondheidsproblemen, maar die kan ik niet betalen. Ik was in Frankrijk al ziek en werd er behandeld, maar in het detentiecentrum zeiden ze dat het niet dringend was. Ik leef van dag tot dag. En er zijn veel dagen dat ik niet eet.

Illustratie van Cathrin www.cathrin41.com

Aanbevelingen

- Vóór een terugkeerbesluit wordt genomen, moeten alle mogelijke manieren om een zaak af te handelen worden overwogen, zoals regularisatie, de verhuis naar een derde land en de terugkeer naar het land van herkomst.
- Tijdens een terugkeerprocedure moet altijd voorrang gegeven worden aan detentie-alternatieven op basis van casemanagement.
- Een terugkeerbesluit moet altijd worden gebaseerd op een grondige beoordeling van de omstandigheden, behoeften en kwetsbaarheden van de persoon in kwestie, en van de impact die de terugkeer zou hebben op zijn of haar leven – rekening houdend met de eerbiediging van de grondrechten en het privé- en gezinsleven.
- Wanneer er kinderen bij betrokken zijn, moet het belang van het kind voorop staan.
- Vrijwillig vertrek moet de eerste optie zijn en het gebruik van geweld mag nooit worden toegestaan.

Bronnen

Alpes, M.J., (2020) [Emergency returns by IOM from Libya and Niger](#).

Alpes, M.J., Majcher, I., (2020) “Who can be sustainably reintegrated after return? Using post-return monitoring for rights-based return policies”, United Nations University, CRIS Policy Brief Series, Nr. 1, pp. 1-17.

Alpes, M.J., Nyborg Sorensen, N., (2016) “[Post-deportation risks](#)”, DIIS Policy Brief.

The Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM) (2019) [Non-detention of migrants: some facts and figures](#).

The Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM), the European Alternation To Detention Network (EATDN), the International Detention Coalition (IDC) (2020) [Implementing case management based alternatives to detention in Europe](#).

The Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM), the European Alternation To Detention Network (EATDN), the International Detention Coalition (IDC) (2019) [Advocating for Alternatives to Detention in the Context of Migration. Toolkit for NGOs](#).

UNICEF, the UN Human Rights Office (OHCHR), the International Organization for Migration (IOM), Save the Children, the Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM), the European Council for Refugees and Exiles (ECRE) and Child Circle (2019) [Guidance to respect children's rights in return policies and practices](#).

Met dank aan de volgende stichtingen en institutionele schenkers voor hun financiële steun:

This publication has received financial support from the European Union Programme for Employment and Social Innovation "EaSI" (2014-2020). For further information please consult: <http://ec.europa.eu/social/easi>

SIGRID RAUSING TRUST

PICUM - Platform for International
Cooperation on Undocumented Migrants
Rue du Congres / Congresstraat 37-41,
bus 5
1000 Brussel
België
Tel: +32/2/210 17 80
Fax: +32/2/210 17 89
info@picum.org
www.picum.org

Illustratie van Simona Pasqua @simona.pasqua